

DOE MEE: STOP DE STANK EN DE STAAT – DEEL 2

De eerste slag
is een daalder waard,
maar we hebben er
meer nodig

De Haagse rechtbank heeft onlangs beslist dat veehouders op basis van de Nederlandse wetgeving ten onrechte vergunningen hebben gekregen waarin zware stankoverlast voor omwonenden toegestaan werd. Dit is de eerste winst in een jarenlange strijd van burgers tegen door de Staat goedgekeurde stank. Het gaat daarbij niet om last van landelijke geurtje in het buitengebied.

Integendeel. Het draait om belasting met stank die alle perken te buiten gaat. En niet af en toe, maar dag-in, dag-uit. Vanuit megastallen en vanuit mestfabrieken. De Haagse rechter oordeelde dat de Staat hiermee de Europese wetgeving overtreedt. Dat betekent nogal wat. Want er mogen dus nu geen vergunningen meer afgegeven worden voor dergelijke bedrijven. De burgers, die ten einde raad dit proces zijn begonnen, hebben gewonnen. Maar de Staat tekent vast en zeker beroep aan. Dus moeten wij het er als burgers ook niet bij laten zitten. Maar dat kunnen we niet zonder uw bijdrage. Daarom - doe mee - doneer voor Stop de Stank en de Staat – deel 2. Iedere euro telt mee.

NL 23 TRIO 201 809 4130
St. Brabants Burgerplatform
De Staat Gedaagd

Hoe heeft het zover kunnen komen?

De ellende is begonnen met de reconstructie. Dat was een soort ruilverkaveling op het niveau van bestemmingsplannen. Het landelijk gebied werd opgedeeld in hokjes. Dicht bij de bebouwde kom en bij natuurgebieden werd de bouw van nieuwe stallen uitgesloten. Daartegenover stond het Landbouwontwikkelingsgebied, het LOG. Daar mochten de veehouders naar hartenlust megastallen bouwen. Dat er ook volop burgers woonden in die LOG's werd gemakshalve even vergeten. Het was een LOG, daar hoorden geen burgers te wonen, toch? Anders was het immers geen LOG. Daartussen had je nog Verwevingsgebieden. En daar moest het eigenlijk een tandje minder. Maar in de praktijk legden de meeste gemeentebesturen ook daar de stallenbouwers geen strobreed in de weg.

Rek en ruimte in regelgeving

Bij deze strategie van de overheden om de veehouderij meer groei-ruimte te geven, hoorde ook ruimte in de regelgeving. In de meststoffenwet werden daarom twee gebieden aangewezen, waar uitzonderingen van kracht waren: Concentratiegebied Zuid en Concentratiegebied Oost. De stankcirkels die burgers op het platteland vroeger een zekere mate van bescherming boden werden geschrapt in de Wet geurhinder en veehouderij. En ook de bepaling, dat de stank van

van stank en meur
via geur naar odeur

meerdere bedrijven in je omgeving bij elkaar werd opgeteld om de overlast te beperken, verdween uit de regelgeving. In plaats daarvan kwam variabele ruimte voor stankbelasting. Die stank werd voortaan geur genoemd en werd met een nog mooier

woord uitgedrukt in OU_E , Europese Odeur-eenheden. Door het rijk werden de maximale belasting vastgelegd variërend van 5 odeur bij de bebouwde kom tot wel 35 odeur in de LOG's.

En binnen die marges hadden provincies en gemeenten zelf de ruimte om voor strengere of soepelere normen te kiezen.

Werkelijkheid verdraaid

Maar zoals al eerder opgemerkt: de tomeloze groei van de intensieve veehouderij werd vrijwel nergens iets in de weg gelegd. En burgers die klaagden over stankoverlast werd steevast voor de voeten geworpen *“dat ze dan maar niet in het buitengebied hadden moeten gaan wonen; want een landelijk luchtje hoort er dan immers bij”*. Daarmee werd de werkelijkheid verdraaid. Want die burgers woonden daar al vóórdat de megastallen rondom hen als paddenstoelen uit de grond schoten. Maar dat feit kwam niet goed van pas en werd gemakshalve genegeerd. Net zoals het feit dat je met vergunning voor een stankbelasting van 20, 25 of 30 odeur of meer een absoluut onnatuurlijke, onleefbare en ongezonde situatie creëert.

dan hadden ze maar niet in het buitengebied moeten gaan wonen, want een landelijk luchtje hoort er daar immers bij

Berekende geur en daadwerkelijke stank

Daarbij kwam op het platteland het probleem van de luchtwassers. Want met de introductie van de megastallen deden ook de luchtwassers hun intrede. De hoeveelheid geur die een afzonderlijke megastal mocht uitstoten werd immers bepaald door berekende geur die er uit de luchtwassers van die stal zou komen. De vergunning voor een megastal werd afgegeven op basis de reductie van de stank door de luchtwasser, zoals gemeten in een laboratorium-opstelling. Omwonenden roken echter dat ófwel de berekeningen niet klopten, ófwel de laboratoriumopstelling in de praktijk niet gerealiseerd werd, ófwel dat de luchtwasser niet aan stond, slecht onderhouden was of soms zelfs helemaal niet geïnstalleerd was. En ze zaten met de gebakken peren. Want een mens kan nu eenmaal niet de andere kant op ruiken.

Combiluchtwassers leveren half werk

De stroom van klachten bleef dus aanhouden. En toen begon bij de overheid langzaam maar zeker het besef door te dringen dat er misschien iets niet klopte op het platteland. Begin 2015 werd daarom een Evaluatie van de Wet Geurhinder en Veehouderij georganiseerd. Behalve de vertegenwoordigers van de agrarische organisaties en overheden, namen ook Jinke Hesterman van Max-5-Odeur en Gert van Dooren namens het Brabants Burgerplatform deel aan deze evaluatie. Zij legden daar de vraag op tafel of een luchtwasser en met name de combiluchtwasser eigenlijk wél werkt. De adviezen en aanbevelingen vanuit deze evaluatie belandden overigens ergens in een la op het ministerie. Maar de kwestie of de combiluchtwasser wel deed wat hij zou moeten doen, bleef in de lucht hangen. En jawel hoor: in 2018 wordt door Nico Ogink en Ronald Melse van de WUR aangetoond dat combiwassers inderdaad maar half werk leveren: zij komen in de praktijk niet verder dan 40 of hooguit 50 procent van de emissiereductie die ze eigenlijk zouden moeten leveren.

Boeren houden hun rechten, burgers houden hun stank

De overheid kon er nu niet langer omheen. Dus de richtlijnen voor deze luchtwassers werden aangepast. Stallen waar combiwassers zijn geïnstalleerd, hoeven echter niets te doen. Ze mogen dus nu veel meer uitstoten dan er op papier vergund is. Dat de burgers hierdoor een dubbele dosis stank te verwerken krijgen, is blijkbaar niet van belang. Bij veel bewoners wordt opnieuw het idee bevestigd dat ze als tweederangs burgers behandeld worden en dat er met twee maten

gemeten wordt. Als jurist Valentijn Wösten in juni 2018 het idee oppert om een civiele zaak te beginnen tegen de Staat, krijgt hij dan ook direct de handen op elkaar binnen het Brabants Burgerplatform. En er worden zestien gezinnen gevonden die bereid zijn hun krachten te bundelen in een rechtszaak die door advocaat Nout Verbeek opgestart wordt.

Commissie Biesheuvel: vernietigende conclusies

Naar aanleiding van de falende luchtwassers krijgt intussen de commissie Biesheuvel de opdracht een advies uit te brengen over de stankproblematiek. Tal van burgers geven gehoor aan de oproep van het Brabants Burgerplatform om open te zijn en Biesheuvel volledig te informeren over de wantoestanden op het platteland. De conclusies in *Geur bekennen*, het rapport van Biesheuvel over de stankoverlast zijn vernietigend voor de overheid. En ook zijn adviezen liegen er niet om. Maar een koerswijziging uit Den Haag blijft opnieuw achterwege. Nou ja er gebeurt wel iets ... via de Crisis en Herstelwet krijgen de provincies Gelderland, Brabant en Limburg de bevoegdheid om bij grote stankoverlast in te grijpen. Maar in de praktijk wordt er nergens ingegrepen.

Het recht van de sterkste en het recht van de burger

Terwijl de boeren met hun trekkers de overheid links en rechts intimideren, is men in Den Haag nauwelijks onder de indruk van de dagvaarding van Nout Verbeek namens de zestien burgers op de mat valt. Nout haalt echter alles uit de kast om de rechters te informeren en te overtuigen van het onrecht dat deze burgers wordt aangedaan. De rechters gaan niet over een nacht ijs. Ze willen het naadje van de kous weten. De landsadvocaat krijgt ook heel wat kritische vragen te slikken. En de uiteindelijke uitspraak van de rechtbank is aan de voorzichtige kant, maar liegt er gelukkig niet om: **De Nederlandse staat overtreedt het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens door het hanteren van regelgeving die het mogelijk maakt meer dan 19,4 OU aan stankbelasting te vergunnen aan veehouderijen.**

Maar nu door

De burgers staan dus nu met 1-0 voor. Maar er komt nog een tweede helft. Want de Staat gaat zo goed al zeker in Hoger Beroep bij het Gerechtshof in Den Haag met daarna mogelijk de Hoge Raad (cassatie). Want de landsadvocaat gaat altijd door. Hij heeft immers een onbeperkt budget. Wij moeten echter hutje bij mutje leggen. En daarom hebben we een hart onder de riem nodig. En liefst ook euro's in onze oorlogskas. Want we willen de strijd nu zeker niet opgeven. We staan er goed voor. Maar we willen nieuwe specialisten als wisselers kunnen inzetten. Deskundigen die de nadelige effecten van stank op onze gezondheid onderbouwen. Experts die bewijzen dat emissies bijdragen aan de achteruitgang van natuur en biodiversiteit. Wetenschappers die aantonen dat het risico op ontwikkeling van nieuwe zoönosen vanuit de veestapel levensgroot is. Want niemand weet precies wat er allemaal meelift op de stank uit al die stallen. En last but not least: we moeten onze advocaat in staat stellen om dit traject tot een goed eind te brengen. Daarom. Iedere euro telt. Doe mee: Stop de Stank en de Staat - Deel 2.

NL 23 TRIO 201 809 4130 - St. Brabants Burgerplatform - De Staat Gedaagd

Gert van Dooren, mede namens de 15 andere burgers van de eerste helft,
Geert Verstegen – voorzitter Brabants Burgerplatform.